

Svar på skriftligt spörsmål SSS 469/2021 rd

Svar på skriftligt spörsmål om hälsosäkerhet vid import av räddade hundar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 469/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Terhi Koulumies /saml:

Hur ämnar regeringen beakta både den ökade införseln av och de hälsohot som hänför sig till importen av räddade hundar,

hur ska ökad antibiotikaresistens förebyggas,

hur ska Finland även framöver hållas rabiesfritt, då det på grund av sjukdomens långa inkubationstid och eventuellt förfalskade handlingar är möjligt att hundar med rabies kommer in i landet,

ligger kraven på införsel av hundar och tillsynen över kraven på en tillräcklig nivå, och

motsvarar kraven på införsel nuvarande importmängder från områden där rabies förekommer?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Till Finland hämtas vuxna hemlösa s.k. rescue-hundar av både registrerade företag och privatpersoner. Vanligen kommer hundarna från hundgårdar och är avsedda för att placeras i finska hem. Hundar förs in i Finland både som interna förflyttningar inom EU (vanligen från Spanien och Rumänien) och som införsel från tredje länder (i synnerhet från Ryssland).

Vuxna hundar från Rumänien och Ryssland har vanligtvis varit gatuhundar, det vill säga är deras bakgrund åtminstone delvis okänd och det är möjligt att de exponeras för olika sjukdomar redan innan de kommit till hundgården. Hundar som förs in från Spanien är i allmänhet sällskapsdjur som människor övergett och jakthundar, och de har sannolikt inte hunnit vara gatuhundar särskilt länge. Inte heller dessa hundars bakgrund är helt känd.

Några år sedan uppskattades det att cirka åtta organisationer skulle föra in sådana hundar från tredje länder och cirka 20 organisationer från EU. Till Finland förs cirka 2 000 hundar in från EU, antalet hundar från Ryssland uppgår till mindre än hälften av detta antal. Under coronapandemin har antalet införda hundar varit betydligt lägre än detta.

Hundar som förs in av föreningar till Finland anländer vanligen i partier på några hundar. Det finns dock stora skillnader mellan föreningarnas verksamhet vad gäller såväl val av hundar som till exempel vilka sjukdomar som testas före införseln.

År 2019 utredde Livsmedelsverket den sjukdomsrisk som införda hundar utgör för människor och djur i Finland. Utredningen fokuserade på bland annat rabies (vattuskräck), rävens dvärgbandmask (*Echinococcus multilocularis*) och multiresistenta bakterier (ESBL och MRSA). I sammanfattningen av utredningen konstateras att införseln av hundar kan underlätta att sjukdomar som orsakar bestående problem sprids i vårt land.

Vad gäller rabies utgör ovaccinerade hundar som förs in i landet från rabiesområden en risk, även om sannolikheten för rabies hos en enskild hund är liten. Av länderna från vilka de flesta gatu-hundarna förts in i Finland förekommer rabies både hos vilda djur och husdjur (främst hundar och katter) endast i Ryssland. I Rumänien har det förekommit enstaka fall av rabies. EU har som mål fastställt att utrota rabies från sitt område, även i vilda rävar. I praktiken är endast Polen och Rumänien länder som ännu inte officiellt är rabiesfria.

En rabiessmittad hund utgör alltid en stor risk för människor och djur som är i nära kontakt med den. I Finland konstaterades endemisk rabies senast 1989. Därefter har två rabiessmittor konstaterats bland djur som förts in i Finland; år 2003 konstaterades rabiessmitta hos en häst som förts in från Estland och år 2007 hos en hundvalp som förts in från Indien. Årligen genomgår cirka hundra personer, varav största delen exponerats utomlands, profylaktisk behandling i Finland. Profylax ges mot rabies till personer som exponerats i Finland till exempel då personen blivit biten av en hund som inom sex månader förts in i landet från ett område med rabies. Till exempel fanns det sex sådana fall år 2018. En officiell veterinär i kommunen eller regionförvaltningsverket ska omedelbart informeras om symptom som tyder på rabies hos såväl husdjur som vilda djur. Hälso- och sjukvårdsanställda fattar alltid beslut om postexpositionsprofylax från fall till fall.

Rävens dvärgbandmask har aldrig konstaterats i Finland hos husdjur eller vilda djur och fall av smitta hos människor har inte heller diagnostiserats. Inte ett enda fall av smitta av rävens dvärgbandmask konstaterades hos de hundar som undersöktes i samband med Livsmedelsverkets riskbedömning. Det har uppskattats att vilda rävar utgör en större risk för att parasiten sprids till Finland från närområden än införda hundar, i synnerhet om hundarna fått ändamålsenlig mediciner som är effektiv mot parasiten.

Bakterier som är resistenta mot antibiotika kan smittas till husdjur och övriga djur från människor, andra djur, råfoder, foder och miljön. Dessutom kan bakterien smittas från sällskapsdjuret till ägaren. Av de hundar som undersökts i Finland bär cirka 5 procent E. coli-bakterier som antingen producerar ESBL- eller AmpC-enzym. Däremot konstateras MRSA sporadiskt hos hundar och vanligen är friska hundar inte länge bärare av dessa bakterier. Å andra sidan vet man att en stor del av de hundar som i synnerhet förts in från Ryssland och Rumänien bär på ESBL-bakterier i sina tarmar trots att de är helt symptomfria. Gårdsförhållandena tros främja smittspridning bland hundar.

I Finland är resistensen exceptionellt låg jämfört med de flesta andra länderna i världen. Årligen konstateras ESBL-infektion i Finland hos i genomsnitt 5 000 personer, vanligen har personerna blivit smittade utomlands (Asien och Afrika i synnerhet). Vanligen innebär smittan att personerna är symptomfria bärare under en kort period. I Livsmedelsverkets riskbedömning konstateras att ökad resistens hos djur kan leda till ökad infektion även hos människor. Större epidemier som har sitt ursprung bland hundar är osannolika. Vad gäller MRSA är hundar med hänsyn till dagens kunskapsläge irrelevanta för människors MRSA-bärarskap.

Införseln av rescue-hundar räknas som kommersiell införsel, eftersom dess syfte är överlåtelse av ägande. De krav som lagstiftningen ställer på kommersiell förflyttning inom den inre marknaden är individuell identifiering av djur (mikrochip), rabiesvaccin, medicinering mot echinococcus och en hälsokontroll som utförs av en veterinär godkänd av den behöriga myndigheten högst 48 timmar innan djuret avsänds. Djur ska åtföljas av sällskapsdjurspass, i vilken djurets ID samt de vaccinationer, behandlingar och kontroller som djuret genomgått har antecknats. Förflyttningarna ska meddelas på förhand i Traces-systemet. Tullen och länsveterinärerna kan övervaka importen riskbaserat genom stickprov vid gränsen och aktörernas anläggningar. Enligt den nya djurhälso-lagen (EU 2016/429) som trädde i kraft i april 2021 kan förflyttningar av hundar i hundgårdar från en medlemsstat till en annan framöver genomföras endast från godkända uppsamlingsplatser eller djurhem och endast till sådana mottagare som har en registrerad anläggning. Detta främjar myndigheternas möjligheter att övervaka biosäkerheten vid anläggningarna och förebygga olagliga förflyttningar. I Finland har Tullen och veterinärmyndigheterna haft ett nära samarbete redan hittills.

Vad gäller länder utanför EU, så kallade tredje länder, kan hundar införas endast från länder som godkänts separat. Vid införsel krävs alltid vaccination mot rabies. Vid införsel av hundar från länder som inte ingår i en förteckning över länder i artikel 13 i förordningen (EU) 576/2013 krävs en undersökning av antikroppar mot rabies. Ryssland finns i en sådan förteckning, därför kan hundar föras in från Ryssland utan en antikroppundersökning. Övriga krav på kommersiell införsel enligt lagstiftningen är individuell identifiering (mikrochip), medicinering mot echinococcus och en klinisk kontroll inom 48 timmar före avresan. Djuren ska åtföljas av ett hälsointyg enligt EU-modell som utfärdats av en officiell veterinär i ursprungslandet. I det första EU-landet görs alltid en avgiftsbelagd veterinärmedicinsk gränskontroll av en officiell veterinär för alla djur som

införs kommersiellt. I Finland kan gränskontrollen göras på Helsingfors-Vanda flygplats eller vid gränsövergångsstället i Vaalimaa. En förhandsanmälan ska göras om djuren i Traces-systemet.

I Finland konstaterades det för första gången redan 2018 att en anmärkningsvärd del (cirka 40 procent) av de hundar som förts in från Ryssland helt eller delvis saknade en tillräcklig nivå antikroppar mot rabies, trots att de enligt intyg blivit vaccinerade mot rabies. Finland lyfte fram detta samma sommar vid EU:s ständiga kommitté för djur- och växthälsa och väckte frågan om Ryssland ska strykas från förteckningen över länder för vilka en undersökning om antikroppar hos hundar inte är obligatorisk. Finland skickade även ett brev om detta till EU-kommissionen, och kommissionen har utifrån brevet begärt en utredning av Ryssland om eventuella förfälskade handlingar. På basis av skriftväxlingen begärde och fick Rysslands ständiga representation i Bryssel närmare information om fynden. Finland lyfte igen upp frågan med kommissionen hösten 2020 tillsammans med Sverige, eftersom bristfälliga antikropps nivåer fortsättningsvis konstaterats.

I april 2021 gjordes ett medlemsförslag i Nordiska rådet om att Ryssland ska strykas från den ovannämnda förteckningen över länder. Jord- och skogsbruksministeriet har gett ett uttalande om att ministeriet anser det vara väsentligt att fastställa en undersökning av rabiesantikroppar för hundar som förs in från Ryssland, för att importen av sådana hundar som saknar tillräckliga antikropps nivåer entydigt ska kunna förbjudas trots att deras handlingar är klanderfria. För närvarande fortsätter Livsmedelsverket den riskbaserade blodprovstagningen vid östgränsen.

Den av jord- och skogsbruksministeriet tillsatta delegationen för sällskaps- och hobbydjurens välbefinnande tog ställning till införseln av rescue-hundar redan 2017. Enligt delegationen är det med tanke på förebyggande av djursjukdomar nödvändigt att rescue-aktören är aktiv redan i ursprungslandet. Enligt delegationens rekommendation ska hundarna kontrolleras, vaccineras och medicineras redan innan de förs in i Finland. Även efter att hundarna har förts in i Finland ska det sörjas för hälsokontroller och parasitundersökningar. Utöver lagstadgade vaccinationer och behandlingar mot parasiter ska importören se till att även förebygga övriga smittsamma djursjukdomar som är farliga för hundar, såsom hundpest och valpsjuka. Delegationen noterade även att man bör vara beredd på hundens eventuella anpassningsproblem.

EU-lagstiftningen om införsel är direkt tillämplig och det är inte möjligt att införa striktare bestämmelser på nationell nivå. I villkoren för införsel ingår till exempel inga krav som gäller antimikrobiell resistens. Myndigheterna har dock ett nära samarbete med övriga medlemsländer, i synnerhet de nordiska länderna och Estland, för att hantera risker kring införseln av rescue-hundar.

Utöver övervakning av lagstiftningen har upplysning och kommunikation en nyckelroll då det gäller att förstå och hantera hälsorisker i samband med import. Livsmedelsverket framhäver i sin

kommunikation att inte heller iakttagandet av lagstiftningen och anvisningarna gör införseln riskfri. Det effektivaste, säkraste och riskfriaste sättet att hjälpa djuren är att hjälpa dem på plats.

Helsingfors 23.9.2021

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä